

עין משפט
נר מצוה

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מסורת הש"ס

יא א ב ג ד ה מ ט יו
יהי עין משפט ה' י
י:
יב ו ז ח ט יו טו טז
יג ה מ טי פ טז טז
יאטו יבא הלכה ו
קמא לאין קא טשיע יר
טו קטט טפ"ו:
יד ט מ"י פ"ו מהל' נוק
מתן הל' יא:
טו י מ"י פ"ט טה' ה
קמא טפ"ט טו:
טז ב מ"י טה' ה ופ"ח
השבת וקמ"א וקמ"ב
ומפ"ט טו טפ"ט ח"מ
קמא טו טפ"ט ה:

שור שור ושור חמור וגמל.
בהמות אחרות ולא נגח ובעיני שנייה בין שוריים אחרונים
ואחי שפיר כולה סוגיא כרז זכר ולא כרז אלפס שפירס סוגיא
דשמעתין כרז פפא ונראה לר"י דהני מרי בעיות כלס ממלא
לומר דשור כתר שוריים שדינן ליה
דליכא מרי טעמי דקברא למשידיה
בתר קמאי ובתר שוריים שהן מינו
חמור וגמל שור שור ושור מהו משדינן
ליה בתר קמאי או בתר שוריים
שהן מינו:

שור שור ושור חמור וגמל מהו הא שור
בתרא בתר שוריים שדינן ליה ואכתי
לשוריים הוא דאייעד למידי אחרניא לא
אייעד או דילמא הא שור בתרא בתר חמור
וגמל שדינן ליה ואייעד ליה לכולהו מיני
חמור וגמל שור שור ושור מהו הא שור
קמא בתר חמור וגמל שדינן ליה ואייעד ליה
לכולהו מיני או דילמא בתר שוריים שדינן
ליה ואכתי לשוריים הוא דאייעד למינא
אחרניא לא אייעד שבת שבת ושבת אחד
בשבת ושני בשבת מהו הא שבת בתרייתא
בתר שבת הוא דשדינן ליה ואכתי לשבת
הוא דאייעד לימות החול לא אייעד או דילמא
בתר אחד בשבת ושני בשבת שדינן ליה
ואייעד ליה לכולי יומא ה' בשבת וערב שבת
ושבת שבת ושבת מהו הא שבת קמייתא
בתר ה' בשבת וע"ש שדינן ליה ואייעד
לכולהו יומי או דילמא הא שבת קמייתא
בתר בשבתות הוא דשדינן ליה ולשבתות
הוא דאייעד יתיקו: נגח שור יום ט"ו בחדוש
זה ויום ט"ו בחדוש זה ויום י"ז בחדוש זה
פלוגתא דרב יושמואל ה' דאתמר ראתה
יום ט"ו בחדוש זה ויום ט"ו בחדוש זה ויום
י"ז בחדוש זה רב אמר קבעה לה וסת ושמאל
אמר ה' עד שתשלש בדילוג אמר רבא שבע
קול שופר ונגח קול שופר ונגח קול שופר
ונגח נעשה מועד לשופרות בעלמא מהו
דתימא הך שופר קמא שוטא פשיטא הוא
דנקטיה קמ"ל: מתני' שור של (ה) ישראל
שנגח שור של הקדש ושל הקדש שנגח
לשור של הדיוט פטור שנאמר ישור רעהו
ולא שור של הקדש ששור של ישראל שנגח
לשור של כבועני פטור ושל כבועני שנגח
לשור של ישראל בין הם בין מועד משלם
נוק שלם ה': גמ' מתניתין דלא כר"ש בין
מנסיא דתניא שור של הדיוט שנגח שור
של הקדש ושל הקדש שנגח שור
רעהו ולא שור רעהו של הקדש ה' ר"ש
בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח שור
של הדיוט משלם נוק שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש
אי רעהו דוקא אפילו של הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי כי נגח דהדיוט ליחייב וכי
תימא לעולם קסבר רעהו דוקא ומהו דהדיוט
כי נגח דהקדש היינו טעמא דמיחייב משום דקא
מייתי ליה מקל וחומר דהדיוט ומה דהדיוט
שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש לא כל שכן
דמיחייב דיו לבא מן הדיוט כגדון מה להלן
מה חצי חצי נוק הכא נמי חצי נוק אלא אמר ריש
לוקיש הכל היו בכלל נוק שלם כשפרט לך
הכתוב רעהו גבי תם רעהו הוא דתם משלם
חצי נוק מכלל דהקדש בין תם בין מועד משלם
נוק שלם דאם

חמור וגמל שור שור ושור מהו. אם תמלא לומר
היכא להחיל בשוריים שדינן לשור בתראה
במר מינו הכל מאי: ראשון יום ט"ו כחדש
זה ויום ט"ו כחדש זה כו'. ומתחילה הייתה
לימודה בימי אחרים: קבעה לה וסת.
ב"י כחדש שלישי דיה שעתה ואינה
מטומאה טהרות מעת לעת כדמק"ל
כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה:
(ו) ושמאל אמר עד שפשל שליטתו.
אין לה וסת קבוע עד שמראה ראייה.
רביעית ב"י דראייה קמייתא לאו
ממניינא דלאו בדילוג חיות. והכא
נמי לרז ב' נגחית נעשה מועד
לדילוג ומשלם נוק שלם בשליטתו.
ולשמאל עד שיגח רביעית ב"י כחדש
רביעי דקמייתא לאו ממניינא. ונראה
דהך ברייתא נמי דלייתין לעיל
(ראה) שור ונגח שור ולא נגח כו'
לרז נעשה מועד דקמ"א אשלישית
(קמ"א) ולשמאל ה"ק נעשה מועד
לסירוגין דרי הדר נגח משלם נוק
שלם אלל בהך שליטת תם הוא:
סיועא. ביעמא שנגכת מקול
השופר: כי נגח דהקדש ליפטור.
למרי: הכל היו בכלל נוק שלם.
האמור מועד דכתיב מועד (שמות כא)
שלם ישלם שור ובמועד לא
נאמר רעהו הלך כולס דמועד
הרי לך הדיוט חייב בהקדש
הלך כשפרט לך הכתוב רעהו
כחם לא לפטור הדיוט כגון
הקדש לא אלל להחמיר עליו בא
לשלם נוק שלם בהקדש לימדך שלא
להוציא תם מכלל נוק שלם אלל גבי
רעהו: (ו) א"כ. דליפטור בא נכתביה
גבי מועד אלל הקדש בהדיוט פטור
דהקדש אפילו בכלל מועד לא היה
דליכא למימר והועד כבועני וכו'
כחם דכתיב וי יגוף שור אש. לשון
אמר מפי המורה אלל אמר ר"ל הכל
היו בכלל נוק שלם האי אלל לאו
לאפוקי מכולה מלתא דלעיל קמאי
אלל לאפוקי ק"ו קמאי וארעהו דוקא
סמך וה"ק אלל אמר ר"ל פטור
דהקדש בהדיוט דקמארי דרעהו
דוקא אלל חיוב דהדיוט בהקדש לאו
בק"ו אחיא דא"כ פרכין דיו אלל
היינו טעמא דחייב דא"כ דרעהו
דוקא ליכא למדרשיה גבי הדיוט תם
שנגח הקדש לפטורא דהכל היו
בכלל נוק שלם של מועד אחד הדיוט
בהדיוט ואחד הדיוט בהקדש דכתיב
מועד שלם שור וגו' ולא פרט
הכתוב כאן רעהו לפטור הדיוט
בהקדש ומדלא פרט לפטורא במועד
ש"מ כשפרט לך רעהו כחם לא
לפטור הדיוט בהקדש בא אלל
להחמיר עליו לחייב הדיוט תם נוק
שלם להקדש וללמדך שלם להוציא
תם מכלל מועד אלל כשור רעהו
הוא הפוע

רבינו הגאון

כ"י. איבעיא להו נגח
שור שור חמור
וגמל מהו הא שור
בתרא בתר שוריים
שהן מינו או דילמא
הוא דשדינן ליה
ואכתי לשוריים הוא
דאייעד למינא
אחרניא לא אייעד
שבת שבת ושבת
אחד בשבת ושני
בשבת מהו הא
שבת בתרייתא
בתר שבת הוא
דשדינן ליה ואכתי
לשבת הוא דאייעד
לימות החול לא
אייעד או דילמא
בתר אחד בשבת
ושני בשבת שדינן
ליה ואייעד ליה
לכולי יומא ה' בשבת
וערב שבת ושבת
שבת ושבת מהו
הא שבת קמייתא
בתר ה' בשבת וע"ש
שדינן ליה ואייעד
לכולהו יומי או
דילמא הא שבת
קמייתא בתר
בשבתות הוא
דשדינן ליה ולשבתות
הוא דאייעד יתיקו:
נגח שור יום ט"ו
בחדוש זה ויום ט"ו
בחדוש זה ויום י"ז
בחדוש זה פלוגתא
דרב יושמואל ה' דאתמר
ראתה יום ט"ו בחדוש
זה ויום ט"ו בחדוש זה
וי"ז בחדוש זה רב אמר
קבעה לה וסת ושמאל
אמר ה' עד שתשלש
בדילוג אמר רבא שבע
קול שופר ונגח קול
שופר ונגח קול שופר
ונגח נעשה מועד
לשופרות בעלמא
מהו דתימא הך שופר
קמא שוטא פשיטא
הוא דנקטיה קמ"ל:
מתני' שור של (ה)
ישראל שנגח שור של
הקדש ושל הקדש
שנגח לשור של הדיוט
פטור שנאמר ישור
רעהו ולא שור של
הקדש ששור של
ישראל שנגח לשור של
כבועני פטור ושל
כבועני שנגח לשור של
ישראל בין הם בין
מועד משלם נוק שלם
ה': גמ' מתניתין דלא
כר"ש בין מנסיא דתניא
שור של הדיוט שנגח
שור של הקדש ושל
הקדש שנגח שור
רעהו ולא שור רעהו
של הקדש ה' ר"ש
בן מנסיא אומר שור
של הקדש שנגח שור
של הדיוט משלם נוק
שלם אמרי מאי קא
סבר ר"ש אי רעהו
דוקא אפילו של
הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי
כי נגח דהדיוט
ליחייב וכי תימא
לעולם קסבר רעהו
דוקא ומהו דהדיוט
כי נגח דהקדש
היינו טעמא דמיחייב
משום דקא מייתי ליה
מקל וחומר דהדיוט
ומה דהדיוט שנגח
של הדיוט חייב כי
נגח דהקדש לא כל
שכן דמיחייב דיו
לבא מן הדיוט כגדון
מה להלן מה חצי
חצי נוק הכא נמי
חצי נוק אלא אמר
ריש לוקיש הכל היו
בכלל נוק שלם
כשפרט לך הכתוב
רעהו גבי תם
רעהו הוא דתם
משלם חצי נוק
מכלל דהקדש בין
תם בין מועד
משלם נוק שלם
דאם

תורה אור השלם

ו. ובי יגוף שור אש
אח שור רעהו ונת
וקמור את השור
נדרו ונתו את
כספו וגם את
הדמיון שבת
כא לה

הגרות הב"ח

(א) במשנה שור של
הדיוט שנגח שור של
הקדש:

מוסף רש"י

קבעה לה וסת. ואמרי
ליום י"ח לחדש רביעי וליום
י"ט כחדש חמישי וכן
לשלוש נדח (סו. טו.) עד
שתשלש בדילוג. ויום
ט"ו א"ט מן המנון, סוטה
חמלה ראייתה ואין שם
דילוג (פסח. ר"ש בן
מנסיא אומר שור של
הקדש כ"י פטור ושל
הדיוט כ"י משלם נוק
שלם. ורש"י רעהו הכי.
רעהו הוא דמשלם חצי נוק
אלל בהקדש נוק שלם.
ולגבי הוק הקדש דריש
הכי לרעהו הוא דמחייב
אלל בהקדש שהיקא פטור
ב"י (ט"ו) וכו' וכו' ל"א.

רבינו הגאון

כ"י. איבעיא להו נגח
שור שור חמור
וגמל מהו הא שור
בתרא בתר שוריים
שהן מינו או דילמא
הוא דשדינן ליה
ואכתי לשוריים הוא
דאייעד למינא
אחרניא לא אייעד
שבת שבת ושבת
אחד בשבת ושני
בשבת מהו הא
שבת בתרייתא
בתר שבת הוא
דשדינן ליה ואכתי
לשבת הוא דאייעד
לימות החול לא
אייעד או דילמא
בתר אחד בשבת
ושני בשבת שדינן
ליה ואייעד ליה
לכולי יומא ה' בשבת
וערב שבת ושבת
שבת ושבת מהו
הא שבת קמייתא
בתר ה' בשבת וע"ש
שדינן ליה ואייעד
לכולהו יומי או
דילמא הא שבת
קמייתא בתר
בשבתות הוא
דשדינן ליה ולשבתות
הוא דאייעד יתיקו:
נגח שור יום ט"ו
בחדוש זה ויום ט"ו
בחדוש זה ויום י"ז
בחדוש זה פלוגתא
דרב יושמואל ה' דאתמר
ראתה יום ט"ו בחדוש
זה ויום ט"ו בחדוש זה
וי"ז בחדוש זה רב אמר
קבעה לה וסת ושמאל
אמר ה' עד שתשלש
בדילוג אמר רבא שבע
קול שופר ונגח קול
שופר ונגח קול שופר
ונגח נעשה מועד
לשופרות בעלמא
מהו דתימא הך שופר
קמא שוטא פשיטא
הוא דנקטיה קמ"ל:
מתני' שור של (ה)
ישראל שנגח שור של
הקדש ושל הקדש
שנגח לשור של הדיוט
פטור שנאמר ישור
רעהו ולא שור של
הקדש ששור של
ישראל שנגח לשור של
כבועני פטור ושל
כבועני שנגח לשור של
ישראל בין הם בין
מועד משלם נוק שלם
ה': גמ' מתניתין דלא
כר"ש בין מנסיא דתניא
שור של הדיוט שנגח
שור של הקדש ושל
הקדש שנגח שור
רעהו ולא שור רעהו
של הקדש ה' ר"ש
בן מנסיא אומר שור
של הקדש שנגח שור
של הדיוט משלם נוק
שלם אמרי מאי קא
סבר ר"ש אי רעהו
דוקא אפילו של
הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי
כי נגח דהדיוט
ליחייב וכי תימא
לעולם קסבר רעהו
דוקא ומהו דהדיוט
כי נגח דהקדש
היינו טעמא דמיחייב
משום דקא מייתי ליה
מקל וחומר דהדיוט
ומה דהדיוט שנגח
של הדיוט חייב כי
נגח דהקדש לא כל
שכן דמיחייב דיו
לבא מן הדיוט כגדון
מה להלן מה חצי
חצי נוק הכא נמי
חצי נוק אלא אמר
ריש לוקיש הכל היו
בכלל נוק שלם
כשפרט לך הכתוב
רעהו גבי תם
רעהו הוא דתם
משלם חצי נוק
מכלל דהקדש בין
תם בין מועד
משלם נוק שלם
דאם

של הדיוט פטור שנאמר שור רעהו
בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח שור
של הדיוט משלם נוק שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש
אי רעהו דוקא אפילו של הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי כי נגח דהדיוט ליחייב וכי
תימא לעולם קסבר רעהו דוקא ומהו דהדיוט
כי נגח דהקדש היינו טעמא דמיחייב משום דקא
מייתי ליה מקל וחומר דהדיוט ומה דהדיוט
שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש לא כל שכן
דמיחייב דיו לבא מן הדיוט כגדון מה להלן
מה חצי חצי נוק הכא נמי חצי נוק אלא אמר ריש
לוקיש הכל היו בכלל נוק שלם כשפרט לך
הכתוב רעהו גבי תם רעהו הוא דתם משלם
חצי נוק מכלל דהקדש בין תם בין מועד משלם
נוק שלם דאם

דאי לפטורו לגמרי בא נכתביה לפטורא
גבי מועד אלל הקדש בהדיוט פטור
דהקדש שנגח שור של הדיוט משלם נוק
שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש אי רעהו
דוקא אפילו של הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי כי נגח דהדיוט
ליחייב וכי תימא לעולם קסבר רעהו
דוקא ומהו דהדיוט כי נגח דהקדש
היינו טעמא דמיחייב משום דקא מייתי
ליה מקל וחומר דהדיוט ומה דהדיוט
שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש
לא כל שכן דמיחייב דיו לבא מן הדיוט
כגדון מה להלן מה חצי חצי נוק הכא
נמי חצי נוק אלא אמר ריש לוקיש הכל
היו בכלל נוק שלם כשפרט לך הכתוב
רעהו גבי תם רעהו הוא דתם משלם
חצי נוק מכלל דהקדש בין תם בין מועד
משלם נוק שלם דאם

דאי לפטורו לגמרי בא נכתביה לפטורא
גבי מועד אלל הקדש בהדיוט פטור
דהקדש שנגח שור של הדיוט משלם נוק
שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש אי רעהו
דוקא אפילו של הדיוט שנגח שור
אפילו דהדיוט נמי כי נגח דהדיוט
ליחייב וכי תימא לעולם קסבר רעהו
דוקא ומהו דהדיוט כי נגח דהקדש
היינו טעמא דמיחייב משום דקא מייתי
ליה מקל וחומר דהדיוט ומה דהדיוט
שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש
לא כל שכן דמיחייב דיו לבא מן הדיוט
כגדון מה להלן מה חצי חצי נוק הכא
נמי חצי נוק אלא אמר ריש לוקיש הכל
היו בכלל נוק שלם כשפרט לך הכתוב
רעהו גבי תם רעהו הוא דתם משלם
חצי נוק מכלל דהקדש בין תם בין מועד
משלם נוק שלם דאם